Nr. 12. Podgórze, 25. czerwca 1905 r. Rok V.

PRZEGLĄD CERAMICZNY

Rocznik I. „Przegląd Ceramiczny“, Rocznik II. III. i IV. „Przewodnik dla ceglarzy.
wychodzi 10 i 25 każdego miesiąca.

Redaktor: Inżynier **Karol Rolle.**

Przedpłata roczna:
10 Kor. = 5 rsr. = 10 mk. = 12 fr.
Prenumeraty mniejszej jak roczna nie przyjmuje się.
Zeszyt pojedynczy 50 hal.

Wydawcy: Wład. Poturalski i inż. Karol Rolle.
Adres Administracyi i Redakcyi:
Podgórze, św. Floryana 5.

Cena ogłoszeń wynosi: za cm.² 6 hal., Cała strona 20 k., ½ strony 12 k., ¼ str. 7 k., ⅛ str. 4 k., przy 6-krotnem powtórzeniu 10%, 12-krotnem 15%, 18-krotnem 20%, 24-krotnem 25% opustu.

Prenumeratę na Królestwo i Cesarstwo przyjmuje: E. Wende i Sp. Warszawa, Krak. Przedm. 9.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przegl. ceram.“.

Od Redakcyi!

Z tym numerem kończymy pierwsze półrocze piątego rocznika naszego wydawnictwa, przeto prosimy naszych prenumeratorów o odnowienie przedpłaty.

Urządzenie do pieców kaflowych

dla

zwilżania i ogrzewania zimnego powietrza pokojowego.

Patent austryacki Maurycego Silbermana dyrektora zakładów fabrycznych inż. Jana Lewińskiego we Lwowie.

Nro 18.653, klasa 36 a, zameldowany 8 go stycznia 1903, wydany 27. grudnia 1904, obowiązuje od 1. lipca 1905.

Przedmiotem wynalazku jest urządzenie do pieców kaflowych, zapomocą którego zimne powietrze zostaje ogrzane w ten sposób, że niedogodności dotychczasowe tych pieców, mianowicie: powolne rozgrzewanie się i stosunkowo mała zdolność oddawania ciepła, zostają usunięte, co jest znaczną oszczędnością na materyale opałowym, a nadto przez zastosowanie mniejszych pieców koszta zaprowadzenia tego ogrzewania zostają zmniejszone. Równocześnie zapomocą tego urządzenia umożliwionem jest zwilżenie suchego i ogrzanego powietrza pokojowego, i mogą znaczne ilości powietrza świeżego być przeprowadzone przez piec, tam ogrzane i wyprowadzone na pokój, co jest bardzo ważnym względem hygienicznym.

W tym celu do pionowych ścian działowych, wewnątrz pieca kaflowego pomieszczonych, wmurowuje się rury szklone z gliny ogniotrwałej, otwarte z dołu i góry i tymi otworami zakończone w zewnętrznej ścianie pieca kaflowego. Ponieważ rury te bezpośrednio po rozpoczętem paleniu są wystawione na działania płomienia i to ze wszystkich stron, dla tego też powietrze w nich zawarte natychmiast się rozgrzewa i wychodzi górnymi otworami na pokój, a z tegoż zimne powietrze równocześnie wchodzi dolnymi otworami do rury. Poniżej tego dolnego otworu rury kończą się zbiornikiem, któren może być przez otwór dolny napełniony wodą, która parując nasyca powietrze przez rury przeprowadzone. Rysunek poniższy podaje dwa przekroje podłużne przez piec kaflowy; fig. 1 daje widok z frontu a fig. 2 widok z boku omawianego urządzenia.

Fig. 1.

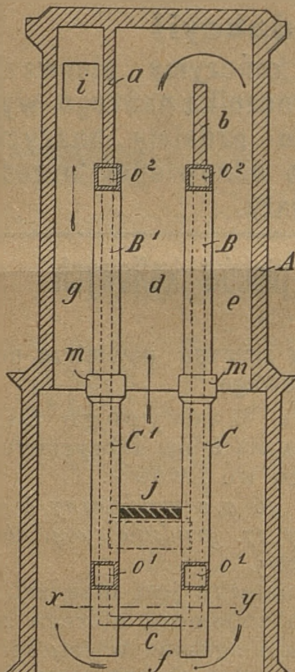
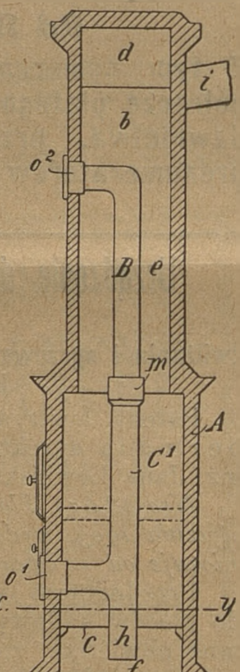

Fig. 2.

Piec kaflowy A podzielonym jest w znany sposób ścianami a, b, c na trzy pionowe kanały d, e, g i na poziomy kanał f. W pionowe ściany działowe a i b wmurowuje się wedle niniejszego wynalazku szklone, z gliny ogniotrwałej, z dwuch części złożone, o mniejwięcej kwadratowym przekroju rury B, C i B^1, C^1. Dolna część C względnie C^1 każdej z tych rur komunikuje zapomocą nieco zgiętego odgałęzienia z otworem O^1 pomieszczonym w ścianie zewnętrznej pieca, i przedłuża się poniżej tego zgięcia w zbiornik na wodę h, podczas gdy górny koniec na kształt mufy m. W te kołnierze wstawia się górną część rury B względnie B^1, która zakończoną jest otworem górnym w ścianie pieca O^2.

Rury B, B^1 osadzone być mogą w stosunku do części C, C^1 analogicznie, albo do nich pod kątem 90 albo 180 stopni, wówczas otwory górne mogą leżeć nad dolnymi, albo w dowolnym miejscu pieca.

Gdy na ruszcie i rozpalonym zostanie ogień, gazy spalenia idą w kierunku okazanym strzałkami z kanału d przez e i f do kanału g, z kąd przez kanał i idą do komina.

W ten sposób rury B C i B^1 C^1 zostają ze wszystkich stron wystawione na działanie ognia względnie gorących gazów, w nich zawarte powietrze zostaje zaraz po rozpaleniu ogrzane, dostaje się otworem O^2 do ogrzać się mającej przestrzeni, podczas gdy otworem O^1 w tej samej ilości zostaje zimne powietrze wessane.

Ponieważ to podwójne działanie rozpoczyna się bezpośrednio po rozpaleniu, ogrzanie przestrzeni pokoju następuje w niestosunkowo krótszym czasie, niż to się dzieje dziś przy jakimkolwiek piecu i urządzeniu. W zbiornikach h znajduje się przy rozpaleniu w piecu woda w wysokości zakreślonej linią X—Y, i z powodu, że dno zbiornika jest grube, jak również, że przez O^1 stale zimne powietrze dopływa i przepływa ponad zwierciadłem wody, woda ta tylko bardzo wolno odparowuje i odpowiednio powietrze pokojowe nawilża.

Jeden z dolnych otworów O^1 albo oba mogą celem doprowadzania stałego świeżego powietrza połączone być zapomocą przewodu z zewnętrznem powietrzem, a również górny otwór może być w pokoju sąsiednim, przez co jeden piec może być użyty do ogrzania dwóch pokoi sąsiadujących.

Przy opalaniu drzewem po zgaszeniu ognia kanał i może być zamknięty zasuwą, skutkiem czego rury działają tak długo, jak długo ciepło zachowuje się w piecu.

Piece o tem urządzeniu potrzebują o prawie 50% mniej opału, jak bez nich, i dla tego mogą być użyte znacznie mniejsze piece niż dotychczas dla ogrzania znacznych przestrzeni co znowu jest znaczną oszczędnością.

Nadanie patentowe: Piec kaflowy z ru-

rami stojącymi ogrzewającymi powietrze, tem się wyróżniające, że pionowe ramiona tychże po za otwór do wprowadzenia powietrza przedłużają się i zamykają, dla utworzenia zbiornika na wodę nawilżającą przepływające powietrze.

Statystyka austryackich fabryk cementu.

Roku ubiegłego w Austryi było czynnych 49 fabryk cementu o produkcyi 65 tysięcy wagonów Z tej liczby 19 znajdowało się w rękach Tow. akcyjnych a 30 w posiadaniu osób prywatnych. Fabryki te są następujące:

1. 2 Kaltenleutgeben (2 fabryki w Austryi dolnej.
3. Weinszenbach w Austryi dolnej
4. Achau „ „ „
5. Rodaun „ „ „
6. Lilienfeld-Schrambach „ „ „
7. Scherbmühl-Iraisen „ „ „
8. Ober-Piesting „ „ „
9. Ramsau koło Hainfeldu „ „ „
10. St. Veit „ „ „
11. Tradgist „ „ „
12. Waidhofen „ „ „
13. Mannersdorf „ „ „
14. Kirchdorf w Austryi górnej
15. Judendorf w Styryi
16. Steinbrück „ „
17. Trifail „ „
18. Tüffer „ „
19. Gartenau w Salzburgu
20. Leopoldstahl „ „
21. Hallein „ „
22. Witersdorf w Karyntyi
23. Mögere „ „
24. Villach „ „
25. Lengenfeld w Krainie w kraju nadbrzeż.
26. Stein „ „ „ „ „
27. Rovigno „ „ „ „ „
28. Tlumatschau na Morawach
29. Podgórze w Galicyi
30. Szczakowa „ „
31. Mariaschein w Czechach
32. Podol „ „
33. Radotin „ „
34. Beraun „ „
35. Tshischkowitz „ „
36. Spalato w Dalmacyi
37. Lesina „ „
38. Bludenz w Tyrolu i Vorarlbergu
39. Kirchbichl „ „ „ „
40. Lenkenthal „ „ „ „
41. Erpfendorf „ „ „ „
42—47. Kufstein (6 fabryk) w Tyrolu i Vorarlbergu
48. Goleszów na Śląsku austryackim
49. Putna na Bukowinie.

Z tych fabryk tylko 31 należało do Związku austr. fabrykantów cementu.

Wiadomości techniczne.

Beton zwyczajny i wzmocniony żelazem. Na Kongresie między narodowym inżynierów na wystawie w St. Louis, poruszono między innemi także sprawę betonu zwyczajnego i wzmocnionego. Wynalazcą cementu portlandzkiego był w roku 1813 anglik, Józef Aspden.

Piec obrotowy do wypalania cementu wynalazł także anglik, Ransome, w roku 1885. Ale prawdziwe wszechstronne zastosowanie znalazł beton dopiero w ostatnich czasach w Ameryce, gdzie z betonu wzmocnionego budują nawet kościoły, wieżownice i kominy fabryczne. Wieżownica Sugolls building w Cincinati o 16 piętrach, wysokości 64 m. jest cała razem z fundamentami zbudowana z betonu wzmocnionego żelazem.

Jeden z kominów zelaznobetonowych ma 48 m. wysokości przy 3:35 m. średnicy we-

wnętrzej. Początkowo używano w Ameryce cementów naturalnych, t. zw. rzymskich, obecnie używany jest wyłącznie cement portlandzki. Stosowanie suchej zaprawy powszechne jeszcze niedawno zostało tak samo zaniechane, gdyż praktyka wykazała jakoby, że najmocniejszy beton tworzy zaprawa mokra o tyle, żeby się wyraźnie trzęsła pod wpływem lekkiego ubijania.

W betonie zaprawionym na wodzie morskiej lub morskim piasku, żelazo może uledz rdzewieniu. Przy wysokiej temperaturze woda krystalizacyjna ulatnia się stopniowo, przez co beton się znacznie osłabia. Podczas zwyczajnych pożarów proces ten jednak rozwija się bardzo wolno, tak, że beton a zwłaszcza mur z dobrej cegły na zaprawie cementowej można poczytać za ogniotrwały. Wykonywanie betonu na wodzie marznącej (—0) jest ryzykowne, gdyż obok wypadków, kiedy mrozy nie zaszkodziły budowie, praktyka wykazuje wiele wypadków przeciwnych. Dodanie soli do zaprawy przypuszczalnie osłabia do pewnego stopnia szkodliwy wpływ mrozu, fakt ten jednak dotąd nie jest dostatecznie stwierdzony.

Ważne zastosowanie posiada beton wzmocniony w budownictwie mostowem, gdyż materyał ten pozwala nadawać mostom wygląd estetyczny, zastosowany do zarysu miejscowości, co przy konstrukcyach wyłącznie metalowych jest najczęściej niemożebne do osiągnięcia.

(*Eng. r. z., t. L. XXVIII. No 20206 str. 569*) *Pt.*

Zabezpieczenie rur betonowych warstwą smoły gazowej. Rury betonowe ułożone w Darmsztadzie w roku 1884 były wyjęte w r. 1902, rury te były mocno nadgryzione przez gazy i ścieki kanałowe. Wody ściekowe z fabryk do kanałów nie były spuszczane. Niektóre z wyjętych rur były zupełnie nieuszkodzone i posiadały na wewnętrznej powierzchni powłokę, po zbadaniu powłoka ta okazała się smołą gazową. Obecnie w Darmsztadzie wszystkie rury betonowo, wpusty kanałowe, a nawet spoiny w kanałach murowanych pokrywane są smołą, celem zabezpieczenia ścian kanałów od zniszczenia.

Pt (*Ges-Ing. No 12 r. z.*)

KRONIKA.

Pożary w r. 1904. W ostatnim numerze „Przewodnika Pożarniczego“ znajdujemy statystykę pożarów, jakie nawiedziły kraj nasz w roku ubiegłym. Szkody pożarne wynosiły w roku ubiegłym **25,122.100 koron.** Największe szkody przypadają według tego zestawienia na powiaty: Brzesko (przeszło 7 milionów koron), Tarnobrzeg (pół miliona), Zbaraż (pół miliona). Największa liczba pożarów przypada na powiaty: Lwów-miasto (278), Biała (37), Brzesko (32), Chrzanów (43), Kołomyja (39), Sambor (34), Śniatyn (36), Stryj (37), Tarnobrzeg (41), na inne — reszta. Jeżeli porównamy statystykę obecną z danemi z lat ubiegłych, stwierdzimy, że coraz gorzej się dzieje pod względem pożarów w Galicyi i szkody, pożarami zrządzone, z roku na rok coraz bardziej się zwiększają. Wykażą to następujące cyfry: W roku 1898 wynosiły szkody pożarne 6,554.600 koron, w 1899 r. 4,062.700 kor., w 1900 r. 8,863.100 kor., w 1901 r. 10,896.000 kor., w 1902 r. 3,327.000 kor. w 1903 r. 18,482.600 kor.

Budowa kolei w Galicyi. Wedle urzędowych wykazów ministerstwa kolejowego, znajdują się obecnie w Galicyi następujące linie kolejowe w budowie: Z kolei państwowych głównych buduje się obecnie jeszcze część szlaku Lwów-Sambor-granica węgierska, mianowicie na przestrzeni ze Strzyłek-Topolnicy do granicy węgierskiej w Siankach koło Użoka. Z prywatnych kolei głównych buduje kolej północna na szlaku Wieden-Kraków drugi tor pomiędzy stacyami Oświęcim a Trzebinią o długości 21·5 klm. Nakoniec znajduje się w budowie kolej lokalna Tarnopol - Zbaraż, której długość wynosi 25·1 klm.

Ogłoszenie. Magistrat stoł. król. miasta Krakowa rozpisuje licytacyę ofertową na roboty: pokostnicze, malarskie, szklarskie, kaflarskie i posadzki steingutowe do budowy Wyższej Szkoły handlowej.

Warunki ogólne i szczegółowe przejrzeć można w biurze Architekty miejskiego (ulica Basztowa 27, II piętro), gdzie również otrzymać można formularze ofertowe.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 26-go czerwca 1905 roku o godzinie 12-tej w południe w budownictwie miejskiem.

Kraków, dnia 16-go czerwca 1905 r.

Odkrycie groty. W Kadzielni pod Kielcami w pokładach wapiennych odkryto przy łamaniu kamieni naturalną grotę podziemną dużych rozmiarów, zawierającą obfite okazy stalaktytów i innych formacji geologicznych. Grota ma długość 48 m., szerokości 13·4 m., największa wysokość wynosi 11·4 m.

Zarząd zakładów wapiennych „Kadzielnia“ otworzył tę grotę dla osób interesujących się tem odkryciem.

Palacz piecowy

potrzebny 35—0—3

do fabryki dachówek na prowincyi.

Zastępca majstra

do dużej fabryki dachówek potrzebny zaraz. 36—0-3

Fachowiec ceglarski

poszukuje posadę

k i e r o w n i k a.

Posiada piętnastoletnią wszechstronną praktykę. Wiadomość: Jakób Mazurkiewicz, Brzuchowice ad Lwów. 39—0—2

Fabryka I. spółki

wyrobu cegieł maszynowych i towarów glinianych we Lwowie (Stillerówka)

p o s z u k u j e p i s a r z a

który był w cegielni i rozumie się na odbieraniu cegieł surowych placówek i maszynówek. Wiadomość udzieli Fr. Zandler, Lwów. Spcykowska 40—0-2

DRUKARNIA

WŁ. POTURALSKIEGO

W PODGÓRZU,

Rynek główny L. 4.

Przyjmuje zamówienia na wszelkie druki w zakres drukarski wchodzące, wykonując takowe jak najstaranniej i na czas oznaczony

po cenach umiarkowanych.

Zamówienia zamiejscowe uskutecznia się odwrotną pocztą.

16—0—5

Egzaminowany

maszynista - ślusarz

potrzebny zaraz do fabryki dachówek.

33—0—6 Wiadomość w Administracyi.

BARDZO TANIO DO SPRZEDANIA.

!! DLA WŁAŚCICIELI CEGIELŃ !!

Maszyna par. o sile 25 koni parowych,

Kocioł parowy prawie nowy,

Ceglarka w bardzo dobrym stanie

wszystko zdatne w każdej chwili do ruchu,

można nabyć za bardzo niską cenę.

Wiadomość w Redakcyi „Przeglądu ceramicznego. 41—0—4

RZADKA SPOSOBNOŚĆ.

Czeladnik kaflarski

do stawiania pieców 39-0-4

będzie zaraz przyjęty.

Zgłoszenia pod: **Władysław Kapuściński, Żywiec.**

Maszynista-ślusarz

34—0—5 poszukuje posady

w fabryce ceramicznej.

Duża ceglarka

mało używana, znajdująca się w dobrym stanie jest zaraz do nabycia. 30—0—6

Wiadomość w Administracyi.

KUPIĘ dobrze zachowany, używany

stolik do cięcia gliny,

(Thonabschneider)

ewentualnie z munsztukiem.

32—0—6 Wiadomość w Administracyi.

Redaktor odpowiedzialny: Inżynier Karol Rolle. Druk W. Poturalskiego w Podgórzu.